

Juliol 2026 — n. 45

LA BRETXA

ANÀLISI DE CONJUNTURA ECONÒMICA I SOCIAL

TREBALLAR AL LÍMIT: ACCIÓ SINDICAL CONTRA EL RISC PER TEMPERATURES ALTES

GABINET SOCIOECONÒMIC CONFEDERAL DE LA CGT

LA BRETXA

n. 45

Juliol 2026

TREBALLAR AL LÍMIT: ACCIÓ SINDICAL CONTRA EL RISC PER TEMPERATURES ALTES

GABINET SOCIOECONÒMIC CONFEDERAL DE LA CGT

Per a l'elaboració d'aquest número de La Bretxa s'han realitzat entrevistes a treballadores afiliades a la CGT de diferents territoris de l'Estat.

El 2025 va ser el tercer any més calorós a Espanya en els últims seixanta anys, empatat amb el 2024; només el 2022 i el 2023 van ser més càlids. L'escalfament global és un fenomen els efectes del qual estan empitjorant en els últims anys a causa de la nostra forma d'organització social capitalista i, en particular, de l'ús intensiu de recursos energètics fòssils, sobre els quals es basa el creixement econòmic. Aquesta dependència dels combustibles fòssils ha estat la causa fonamental de les emissions de gasos d'efecte hivernacle i, en particular, de la creixent concentració de CO₂ a l'atmosfera, que actualment reflecteix un increment del 54 % respecte a la concentració mitjana abans que es promogués la revolució industrial al segle XIX. De fet, la concentració de CO₂ augmenta a un ritme cada vegada més accelerat: la meitat de l'increment registrat respecte a la mitjana preindustrial s'ha produït en els últims 35 anys. Com a conseqüència, la temperatura mitjana global actual de la superfície terrestre és 1,5 °C superior a la mitjana preindustrial. A l'Estat espanyol, la temperatura mitjana anual ha augmentat 1,75 °C en els últims seixanta anys¹.

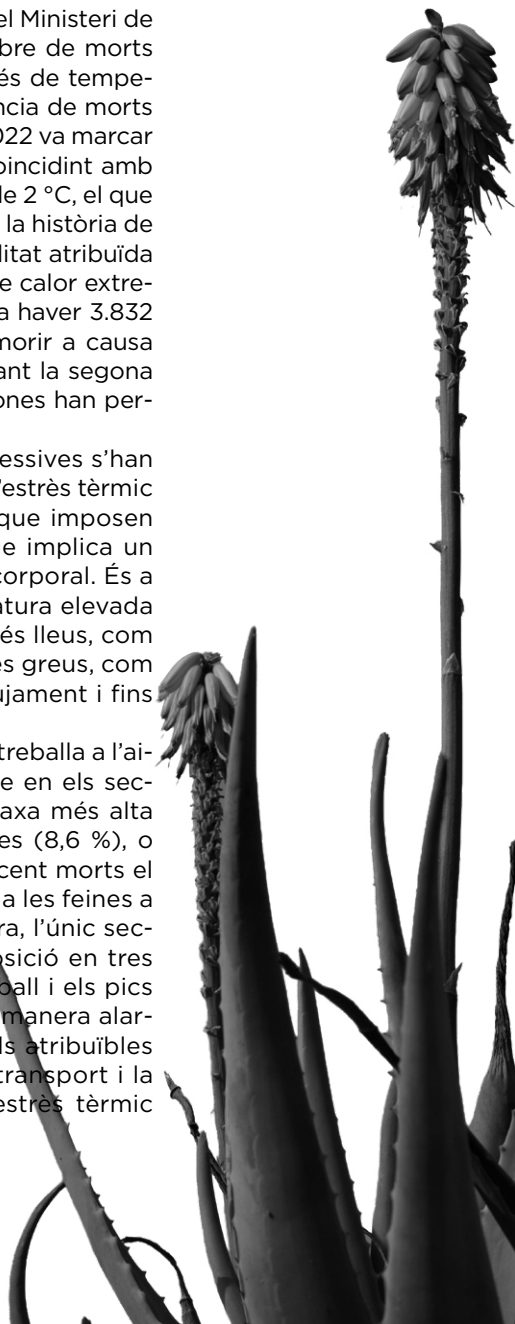
Els textos publicats a *La Bretxa* reflecteixen exclusivament l'opinió de les seves autores i autors, que no necessàriament coincideix amb la posició de la CGT al respecte.

¹ Informe sobre l'estat del clima a Espanya 2025, Agència Estatal de Meteorologia (AEMET) i Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, Madrid, 2026.

L'augment mitjà de la temperatura està directament relacionat amb l'augment de la mortalitat, principalment per cop de calor i l'agreujament de patologies prèvies (cardiovasculars, respiratòries, renals, etc.). El Sistema de Monitorització de Mortalitat Diària (MoMo) és una eina del Ministeri de Sanitat espanyol que fa el seguiment del nombre de morts diàries a l'Estat espanyol associades amb l'excés de temperatura. Les dades del MoMo revelen una tendència de morts atribuïbles a la calor que continua creixent: el 2022 va marcar un punt d'inflexió amb gairebé 4.800 morts, coincidint amb l'inici de les anomalies de temperatura mitjana de 2 °C, el que va fer que l'estiu d'aquell any fos el més càlid de la història de l'Estat espanyol fins a la data. El 2025, la mortalitat atribuïda a la calor va augmentar un 87 % i els episodis de calor extrema un 73 % respecte al 2024. L'any passat hi va haver 3.832 morts i, només a l'agost, 2.184 persones van morir a causa de la calor. Durant l'onada de calor patida durant la segona quinzena de juny d'enguany, més de 300 persones han perdut la vida a l'Estat espanyol.

En el lloc de treball, les temperatures excessives s'han consolidat com un factor crític de sinistralitat. L'estrès tèrmic es pot definir com les condicions de treball que imposen al nostre organisme una càrrega de calor que implica un sobreesforç per mantenir un equilibri tèrmic corporal. És a dir, l'exposició d'un treballador a una temperatura elevada pot provocar diferents malalties, des de les més lleus, com les erupcions per calor o l'edema, fins a les més greus, com el cop de calor, que poden provocar un agreujament i fins i tot la mort.

L'estrès per calor afecta especialment qui treballa a l'aire lliure i en condicions temporals, com ocorre en els sectors de l'agricultura i la pesca, que tenen la taxa més alta d'accidents atribuïbles a les altes temperatures (8,6 %), o en la construcció, el sector més mortífer amb cent morts el 2023. No obstant això, aquest risc no es limita a les feines a l'exterior: afecta fortament la indústria hotelera, l'únic sector que no ha aconseguit reduir la seva exposició en tres dècades a causa de les intenses hores de treball i els pics d'estiu; i la manufactura, que encadena d'una manera alarmant el nombre més gran d'accidents laborals atribuïbles a la calor. Aquest problema es replica en el transport i la logística, on la pressió del temps agreuja l'estrès tèrmic dels conductors.

De la mateixa manera, la vulnerabilitat als riscos tèrmics es veu travessada per factors demogràfics i socioeconòmics: mentre que les persones joves i amb menys experiència pateixen una exposició més elevada a la calor en la construcció, les dones majors de 55 anys a l'interior de la Península tenen més vulnerabilitat al fred en l'administració pública. Al seu torn, el personal sanitari pateix estrès físic durant les onades de calor, mentre que les treballadores en situació irregular (habitual en sectors com la neteja urbana o la recol·lecció de cultius) es mantenen especialment desprotegides i fora de tot registre oficial.

Durant les últimes dècades, la protecció de les treballadores contra les temperatures extremes ha estat insuficient i coberta de manera insuficient pel marc legal de l'Estat espanyol. El codi legal es basa en l'Estatut dels Treballadors i la Llei 31/1995 de Prevenció de Riscos Laborals, que reconeixen el dret a la integritat física i a la protecció eficaç enfront dels riscos laborals. En particular, estableix el deure corporatiu de garantir la seguretat i la salut de les treballadores i el seu dret a interrompre la seva activitat i abandonar el lloc de feina quan considerin que aquesta activitat implica un risc greu i imminent per a la seva vida o salut.

Històricament, la regulació específica en aquest àmbit era escassa. Normatives com el Reial decret 1561/1995 o el Reial decret 486/1997 establien determinades limitacions a la jornada laboral i a les condicions ambientals mínimes en espais tancats, però sense abordar de manera integral les feines a la intempèrie.

El canvi més rellevant va venir amb el Reial decret Llei 4/2023, que va modernitzar el marc normatiu i va exigir avaluacions de riscos que tinguin en compte els fenòmens meteorològics adversos, les característiques de cada tasca i les condicions individuals de cada treballadora. La norma exigeix l'adopció de mesures preventives que, en els casos més greus, poden incloure la prohibició de determinades tasques o la modificació de la jornada laboral, especialment quan l'AEMET emet avisos de nivell taronja o vermell. A més, aquestes obligacions es van estendre a sectors històricament exclosos, com la construcció, la pesca, el transport, la mineria i l'agricultura.

No obstant això, malgrat el desenvolupament legislatiu en aquest àmbit, el seu incompliment per part de l'àmbit empresarial, la supervisió insuficient per part de les institucions

L'ESTRÈS PER CALOR AFECTA ESPECIALMENT QUI TREBALLA A L'AIRE LLIURE I EN CONDICIONS TEMPORALS, COM OCORRE EN ELS SECTORS DE L'AGRICULTURA I LA PESCA, QUE TENEN LA TAXA MÉS ALTA D'ACCIDENTS ATRIBUÏBLES A LES ALTES TEMPERATURES (8,6 %), O EN LA CONSTRUCCIÓ, EL SECTOR MÉS MORTÍFER AMB CENT MORTS EL 2023

**L'ESCALFAMENT GLOBAL ÉS
UN FENOMEN EL Efectes DEL
QUAL ESTAN EMPITJORANT EN
ELS ÚLTIMS ANYS A CAUSA DE LA
NOSTRA FORMA D'ORGANITZACIÓ
SOCIAL CAPITALISTA I, EN
PARTICULAR, DE L'ÚS INTENSIU DE
RECURSOS ENERGÈTICS FÒSSILS,
SOBRE ELS QUALS ES BASA EL
CREIXEMENT ECONÒMIC**

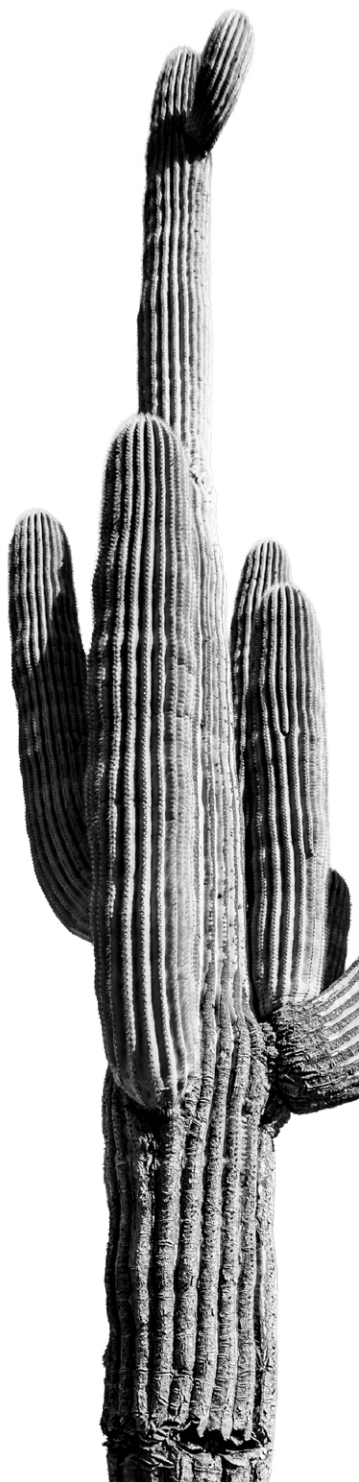
estatals i la manca d'implantació sindical capaç d'exigir i controlar el seu compliment, són factors que limiten la seva aplicació pràctica. En el següent punt intentem delinear algunes propostes d'intervenció sindical en aquest àmbit.

LÍNIES A DESENVOLUPAR DES DE L'ACCIÓ SINDICAL

Les dades i la legislació limitada apunten en la mateixa direcció: l'augment de les temperatures constitueix un problema d'organització del treball per a qui ho pateix en primera persona, la classe treballadora. No obstant això, el conflicte sorgeix quan les empreses mantenen horaris, ritmes, itineraris i sistemes de productivitat dissenyats sense tenir en compte les noves condicions climàtiques. Així, el canvi climàtic no només genera nous riscos laborals, sinó que intensifica els preexistents i revela deficiències estructurals.

En els sectors de treball a l'aire lliure, els riscos associats al clima són especialment notables. Els repartidors i les repartidores de Glovo ho demostren: les feines, físiques, en bicicleta, es duen a terme en un context en què el risc no depèn només dels pics de temperatura màxima, la persistència d'altres temperatures mínimes i l'acumulació de calor els afecten greument. Són freqüents els mals de cap, les rampes o la deshidratació, i sempre hi ha risc de patir un cop de calor. La plantilla de Parcs i Jardins de Barcelona pateix una situació similar: han patit un empitjorament progressiu de les condicions laborals a causa de l'augment de les temperatures. En el seu cas, el risc va més enllà de la temperatura exterior, perquè els vehicles amb els quals desenvolupen part de la feina no disposen d'aire condicionat funcional, i arriben a temperatures de 38 °C, quan haurien de servir com a «refugis climàtics». També a Barcelona, una companya del sindicat que treballa en el servei de neteja de la ciutat denuncia: «L'exposició directa al sol és insuportable, sobretot al torn de tarda. Els itineraris són rígids, sense anticipació de calor i sense capacitat real per modificar-los formalment». Condicions com aquestes van portar a la mort d'una treballadora del sector l'estiu del 2025² i a un procés

2 “Una trabajadora de la limpieza de 51 años muere en plena ola de calor en Barcelona”, *El País*, 29 de juny de 2025.

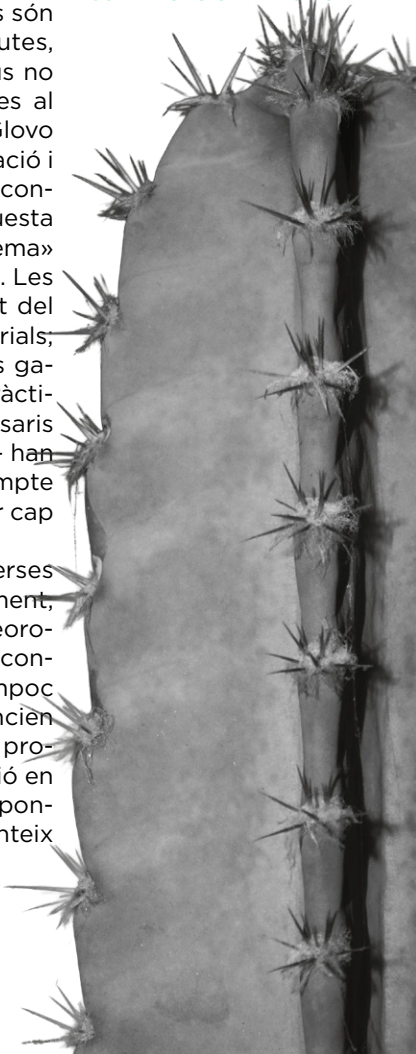

de mobilitzacions i denúncies que ha aconseguit millorar mínimament les condicions, tot i que amb moltes deficiències i sense el compromís real de l'empresa: la roba de treball no s'ha adaptat a les condicions d'exposició al sol i a la calor, els problemes amb els vehicles no s'han resolt, no s'ha produït una modificació substancial dels horaris, i encara hi ha absència de llocs de descans, aigua freda o ombra per a la plantilla.

Qui treballa en aquests sectors coincideix en el diagnòstic: les empreses s'estan tornant poc responsables de l'aplicació de mesures efectives mitjançant la individualització de la prevenció, com ara beure aigua, fer servir protector solar, portar barret o ulleres de sol, consumir sals o rebre formació bàsica. Sens dubte, aquestes mesures són útils, però insuficients, si els horaris de treball, les rutes, la distribució general de la feina i els ritmes productius no s'adapten tenint en compte les condicions climàtiques al llarg de la jornada. En aquest últim sentit, el cas de Glovo és paradigmàtic en la mesura que l'algorisme de l'aplicació i els incentius econòmics pressionen indirectament per continuar treballant i en el menor temps possible. D'aquesta manera, el resultat general és que la «precaució extrema» es converteix en un desplaçament de la responsabilitat. Les treballadores han de protegir-se d'un risc, la intensitat del qual depèn en gran manera de les decisions empresarials; és a dir, han de protegir-se sense les condicions ni les garanties formals i materials per fer-ho. Tot i que les pràctiques d'autodefensa —com ara fer els descansos necessaris o adaptar individualment el ritme i la forma de treball— han de ser reconegudes com un dret, hem de tenir en compte que aquestes mesures són insuficients si volem avançar cap a una millora general de les condicions laborals.

En aquest sentit, els protocols existents, amb diverses variacions, presenten mancances rellevants. Normalment, només s'activen en cas de determinades alertes meteorològiques oficials, sense tenir en compte cada dia les condicions meteorològiques potencialment perilloses. Tampoc incorporen canvis substancials en els horaris ni diferencien prou entre llocs de feina i nivells d'exposició. Un altre problema afegit és la manca de claredat en la seva aplicació en relació amb la dependència dels comandaments o responsables. En definitiva, la seva indefinició no sempre garanteix l'absència de represàlies.

**PESE AL DESARROLLO
LEGISLATIVO EN
ESTA MATERIA,
SU INCUMPLIMIENTO POR
LA PARTE EMPRESARIAL,
LA INSUFICIENTE
FISCALIZACIÓN
POR PARTE DE LAS
INSTITUCIONES
ESTATALES Y LA FALTA
DE IMPLANTACIÓN
SINDICAL CAPAZ DE
EXIGIR Y VIGILAR SU
CUMPLIMIENTO, SON
FACTORES QUE LIMITAN
SU APLICACIÓN PRÁCTICA**

La major o menor profunditat d'aquests protocols ha estat estretament relacionada amb els processos de lluita desenvolupats en cada sector i amb el grau d'implantació d'un sindicalisme de classe i combatiu. Les principals eines de lluita han estat tres: 1) l'acció sindical dins de l'empresa; 2) l'agitació general; i 3) les denúncies a Inspecció de Treball³.

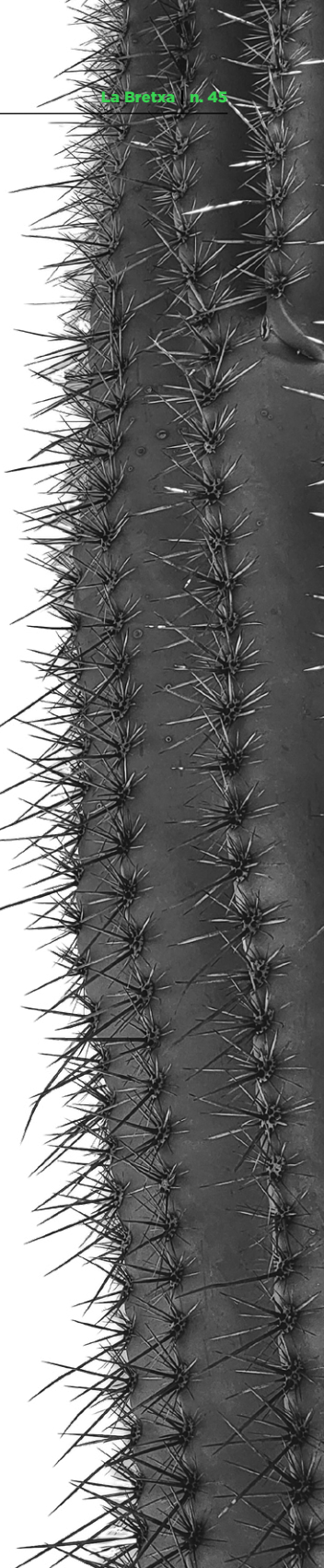
Pel que fa a l'*acció sindical*, l'existència d'una presència significativa en els comitès d'empresa, així com comptar amb delegats per a la prevenció de riscos laborals, permet detectar riscos, recollir evidències, exigir informació, fer un seguiment de les avaluacions preventives i traslladar directament les demandes de les treballadores als òrgans de negociació. Tot això ha de comptar necessàriament amb el suport d'una organització col·lectiva de treballadores; no obstant això, tenir una posició forta en aquestes estructures és fonamental per a la pressió sindical.

L'*agitació general* sobre l'estrès per calor és necessària per treure el problema de l'esfera individual i convertir-lo en una qüestió pública i obertament política, vinculada al sistema capitalista. Per la seva banda, la pressió mediàtica permet visibilitzar situacions que l'empresa intenta minimitzar, augmentar el cost reputacional de la inacció i pressionar tant a la direcció com a les administracions responsables. Alhora, les visites als llocs de treball i el contacte directe amb el personal permeten conèixer les condicions reals, detectar incompliments, recollir testimonis i proves, i mantenir l'organització entre les treballadores que estan atomitzades.

Les denúncies a Inspecció de Treball⁴ són una eina útil per a la lluita sindical, perquè permeten convertir les demandes de la plantilla en demandes formals adreçades a l'empresa. Quan es recolzen en proves, testimonis i seguiment col·lectiu, poden forçar mesuraments, avaluacions, reparacions, canvis organitzatius i requisits obligatoris.

3 "La Inspección de Trabajo duplica en tres años las sanciones a empresas por infracciones relacionadas con el calor", *El País*, 25 de juny de 2026.

4 "Guía básica para denunciar riesgos por altas temperaturas ante la inspección de trabajo", Gabinet Socioeconòmic Confederal. Disponible aquí.

TRES EINES DE LLUITA:

- 1** ACCIÓ SINDICAL
 - 2** AGITACIÓ GENERAL
 - 3** DENÚNCIES A INSPECCIÓ
-

El seu valor radica no només en la possible sanció, sinó també en augmentar la pressió sobre l'empresa, donar suport públic a les demandes i reforçar la capacitat de negociació del sindicat des d'una posició més favorable. Per tant, la denúncia s'ha d'entendre com a part d'una estratègia més àmplia d'organització, agitació i control de compliment, i no com una acció aïllada.

Finalment, encara és una tasca pendent aprofundir en els horitzons de lluita que planteja el canvi climàtic, però en l'actualitat és possible articular una sèrie de reivindicacions que guien la lluita sindical en diferents àmbits:

01 PROTECCIÓN

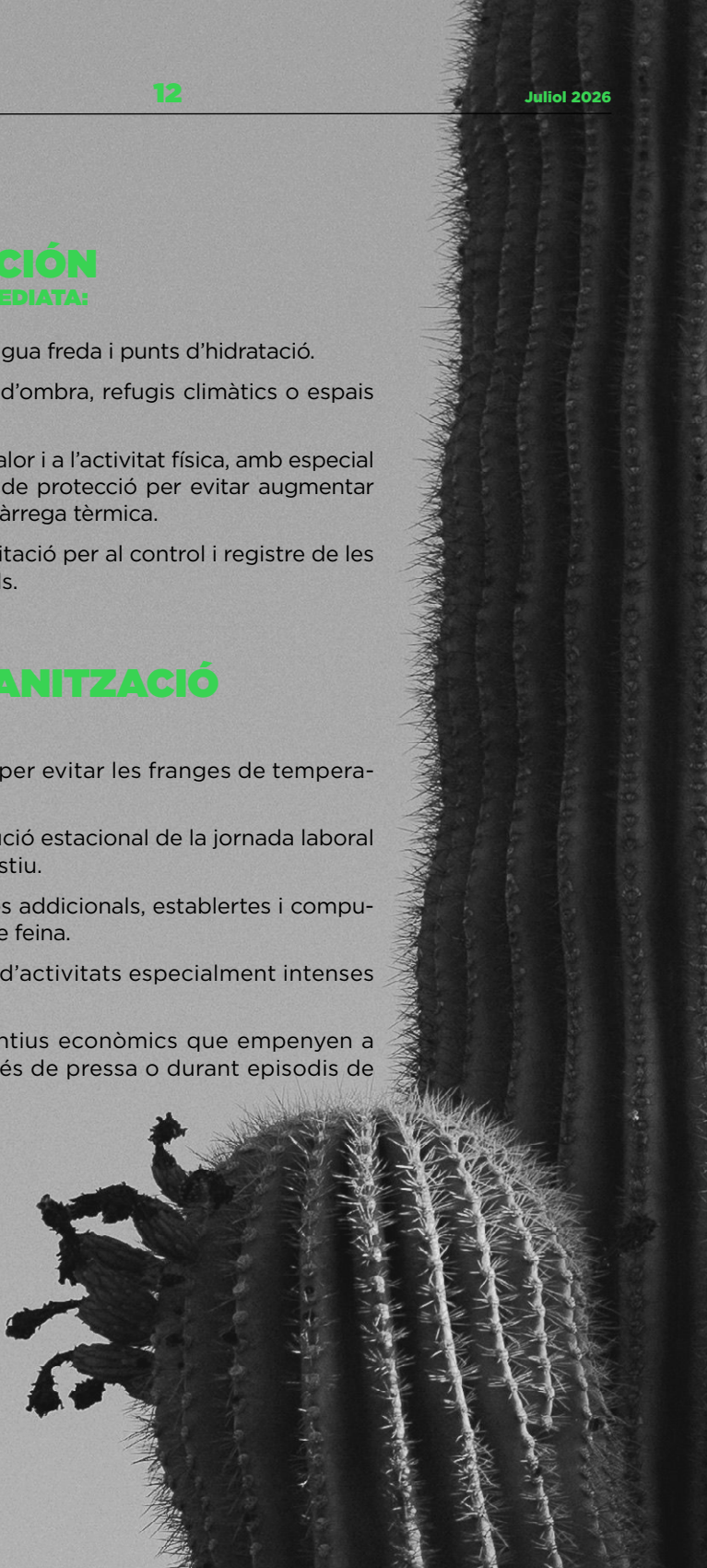
MATERIAL INMEDIATA:

- | Accés permanent a aigua freda i punts d'hidratació.
- | Habilitació de zones d'ombra, refugis climàtics o espais refrigerats.
- | Roba adaptada a la calor i a l'activitat física, amb especial adaptació de l'equip de protecció per evitar augmentar innecessàriament la càrrega tèrmica.
- | Disponibilitat i capacitació per al control i registre de les condicions ambientals.

02 REORGANITZACIÓ

DE LA FEINA:

- | Adaptació d'horaris per evitar les franges de temperatures més elevades.
- | Reducció o redistribució estacional de la jornada laboral durant els mesos d'estiu.
- | Introducció de pauses addicionals, establertes i computades com a temps de feina.
- | Suspensió temporal d'activitats especialment intenses o exposades.
- | Eliminació dels incentius econòmics que empenyen a la gent a treballar més de pressa o durant episodis de calor extrema.

03 REGULACIÓ GENERAL I PLANS CLIMÀTICS:

Mesures representatives en els moments i llocs d'exposició més alta, com també revisions periòdiques d'aquestes mesures.

Intervenció urgent de la Inspecció de Treball durant episodis d'altres temperatures.

Establiment de criteris objectius per a la modificació o aturada dels treballs mitjançant l'eina d'índex WBGT⁵.

Establiment de plans climàtics obligatoris, negociats amb representació sindical i integrats en la prevenció de riscos laborals, que identifiquin els llocs de treball exposats i estableixin mesures escalonades i obligatòries per a l'adaptació de les condicions laborals, la reducció de l'activitat o, quan sigui necessari, la suspensió de l'activitat, amb garantia salarial íntegra.

⁵ “Cambio climático, estrés térmico y condiciones de trabajo”, La Brecha, n. 25, juny de 2024.

L'avanç del canvi climàtic obliga el sindicalisme a reconèixer que els riscos derivats de la calor encara no ocupen un lloc central en la seva agenda d'intervenció amb la profunditat i continuïtat que la situació exigeix. Tot i que hi ha valuoses experiències de denúncia, negociació i mobilització, aquestes continuen sent fragmentàries, reactives i molt desiguals entre sectors i territoris. Els sindicats no podem limitar-nos a gestionar els efectes immediats de les altes temperatures o acceptar que la prevenció es redueixi a la hidratació, l'ús de protector solar o les recomanacions individuals. La intervenció sindical ha de tenir com a objectiu disputar l'organització del treball, qüestionar horaris, ritmes, càrregues de treball, incentius productius i la capacitat emprenedora per mantenir l'activitat en condicions perilloses.

Avançar en aquesta direcció implica necessàriament passar d'una acció defensiva i puntual a una estratègia preventiva i anticipatòria. Això requereix incorporar clàusules específiques sobre l'estrès per calor en els convenis i acords, exigir plans climàtics negociats, establir criteris objectius d'adaptació, reducció o suspensió de l'activitat quan hi hagi risc per a la salut i garantir que cap persona perdi salari o pateixi represàlies. En últim lloc, no hem d'oblidar vincular aquestes demandes a una crítica més àmplia d'un sistema capitalista que trasllada els costos del canvi climàtic a la classe treballadora ●●

La Bretxa és una publicació econòmica i sociolaboral mensual del Gabinet Socioeconòmic Confederal, que té com a objectiu plasmar les diferents realitats i problemàtiques de la classe treballadora.

Amb aquesta publicació, aportem estudis sectorials, anàlisis de conjuntura socioeconòmica i continguts relacionats amb l'acció sindical.

Podeu seguir totes les nostres comunicacions per mitjà dels canals de difusió de Telegram i de Bluesky.

Telegram

Bluesky

